pzazz

De Abrikozenboom

KLUB KILIM

Turkse verhalen vertel je onder de abrikozenboom

Aïcha Mouhamou

Gezien op 16 mei 2024
C-Mine, Genk

‘De Abrikozenboom’ is een poëtische ode aan een dementerende grootvader, aan oude verhalen en aan de abrikozenboom in het Turkse dorp Çifteler. Het theatercollectief, Klub Kilim, sleurt je met lijf en leden mee in een wereld van herinneringen en sprookjes. In deze voorstelling, geïnspireerd door de verteltraditie, zoals Ali Can Ünals Turkse opa die belichaamt, gaat het jonge Gentse collectief op zoek naar een manier om herinneringen levend te houden en verhalen van toen terug tot leven te brengen.

18 MEI 2024

Ali Can Ünal, Joeri Happel en Lieselot Sidikki vormen samen het theatercollectief Klub Kilim. Kilim betekent tapijt in het Turks. In Turkse en Perzische tapijten worden verhalen verweven via een specifieke beeldtaal – wie de symbolen begrijpt, kan dus deze tapijten lezen. Dit vormt de perfecte metafoor voor het soort theater dat Klub Kilim wil creëren, zowel visueel als verhalend.

C-Mine in Genk is een voormalige mijnsite die omgebouwd werd tot een plek waar het industrieel verleden samenkomt met de hedendaagse, artistieke visies van kunstenaars. Het is het creatieve hart van de stad met zijn trotse en levendige Turkse gemeenschap. Die was ook aanwezig bij deze schoolvoorstelling.

Bij binnenkomst zie je een decor van hoge kartonnen dozen. Zelfs de vloer is bekleed met karton. In een hoek staat een klein Turks tapijt met daarnaast een cello en een lege stoel. Achteraan zie je een luster gemaakt van plastic kippen. De Turkse celliste Damla Aydin begroet het publiek in het Turks. Veel jongeren van Turkse origine antwoorden hier in het Turks op, wat meteen het startschot geeft van een warme en bijzondere reis terug naar toen.

Ali Can Ünal en Joeri Happel verschijnen op het toneel in navy overalls met een kippen-logo op de rug. Ze leggen uit dat het stuk je meeneemt naar verschillende momenten en verhalen uit het verleden van Ünal's grootvader. Deze inleiding toont meteen de kracht van Klub Kilim; het zijn echte verhalenvertellers. De celliste opent met muziek. Al snel verschijnt van achter een van de kartonnen dozen de grootvader van Ali Can Ünal. Hij zit aan een bureau met oude cassettes, een recorder én Turkse thee (een must!). Eva Teetaert vervangt hier Lieselot Siddiki, die normaal de rol van de grootvader vertolkt.

Verborgen onder een siliconen masker, belichaamt Teetaert de grootvader als geen ander. De subtiele trekjes, zoals gemompel, verwarde houding, trillende handen en het gekrompen lichaam worden zo goed nagebootst, dat ik overweldigd word door een gevoel van ontroering en empathie voor de oude man. Ali Can vertelt over zijn grootvader, wat hem bezighoudt en hoe heldere momenten en momenten waarop hij mentaal van de kaart is elkaar opvolgen. Ünal en Teetaert brengen de relatie tussen grootvader en kleinzoon tot leven op een onwaarschijnlijk vertederende manier.

Er volgen een reeks Turkse tv-fragmenten, die Ünal en Happel naspelen in een kartonnen televisie. Daarna duikt Happel op boven een toren van dozen met een

bundel takken – de resten van dé abrikozenboom. Een poëtische monoloog over deze befaamde boom volgt. Opnieuw blijkt de vertelkracht van deze spelers. Wanneer Ali Can de celliste Aydin vraagt ‘Uzun İnce Bir Yoldayım’ van Aşık Veysel te spelen, zodat zijn opa het kan opnemen met zijn recorder, weerklinken ontroerde ‘ooh's’ in het publiek. Dit nummer roept duidelijk sterke emoties op bij mensen van Turkse afkomst. Al snel deelt de rest van het publiek de nostalgische gevoelens dankzij de betoverende maar treurende klanken van de celliste.

Maar dan besef ik dat de voorstelling zo het gevoel van verwarring weergeeft dat Ünal's grootvader vaak ervoer in zijn laatste jaren.

Damla Aydin is een onmisbaar onderdeel van de verhalen, ze voorziet de hele voorstelling van prachtige live muziek die het publiek helemaal meesleurt. Hoogtepunt is een melancholische solo, terwijl de spelers het kartonnen decor naar achteren verplaatsen en zo een open ruimte creëren. Joeri Happel pakt het publiek dan in met een sprookje dat een onverwachte wending krijgt: een grote boze baby, die als een wildebras tekeer gaat tegen alles en iedereen, verschijnt op het podium. Dat brengt me nogal in de war: heb ik hier iets gemist? Maar dan besef ik dat de voorstelling zo het gevoel van verwarring weergeeft dat Ünal's grootvader vaak ervoer in zijn laatste jaren.

Na de dood van de grootvader ontvouwt zich een onvergetelijk en tragisch tafereel. Aydin’s melancholische snaren vullen alweer de zaal. Ali Can Ünal, Joeri Happel en Eva Teetaert staan nu samen op het toneel, gekleed in Oosterse gewaden. Happel en Teetaert scheuren het papier van de vloer, en daaronder komen prachtige Turkse tapijten, Kilims, tevoorschijn. Plots valt alles op zijn plaats: de herinneringen, de verwarring, de grootvader, de Kilims en de abrikozenboom.

Ali Can Ünal wikkelt de takjes van de abrikozenboom als een pasgeborenen in een klein tapijtje en neemt rustig zijn rol als verteller weer op. Hij vertelt ons het verhaal van de beren in het dorp en een held die heel toevallig ook Ali heette. Ali redt het dorp van de beren door het volk en de beren te verzoenen. De beren wilden niemand pijn doen, ze hadden gewoon honger nadat ze wakker werden uit hun winterslaap.

Een avontuurlijk kinderverhaaltje dat Ünal zodanig boeiend vertelt dat ik me de kleinzoon voel die luistert naar de grootvader onder de abrikozenboom. Ali Can wil de voorstelling eindigen zoals zijn grootvader altijd zijn verhalen en sprookjes eindigde: door de vruchten van de abrikozenboom te plukken en uit te delen aan de held van het verhaal, de luisteraars en de verteller(s). Hij haalt een pak gedroogde abrikozen uit zijn okerkleurige fluwelen jasje en deelt ze uit aan Aydin, Happel, Teetaert, zichzelf én het publiek.

Ali Can neemt de kijker mee op een nostalgische reis door verschillende verhalen, van zijn persoonlijke geschiedenis tot grote levenslessen. In de voorstelling worden prachtige tableaus gecreëerd die de kern van chaos en verwarring trachten te doorgronden. Het collectief verkent verschillende tijdperken en plaatsen op zoek naar de oorsprong van Ali Can's verhalen. De grote sprongen in het verhaal vormen een krachtige symboliek voor de dementie van de grootvader.

Klub Kilim toont zich hier als een een groep ware verhalenvertellers die moeiteloos spelen met fantasie, nostalgie en symboliek. Het resultaat: een ontroerende tijdlijn van herinneringen en anekdotes. De befaamde abrikozenboom is er al even niet meer, maar je lokale kruidenier heeft vast en zeker nog wel Turkse gedroogde abrikozen. Het is niet hetzelfde, maar als je je ogen sluit proeven ze vermoedelijk nog een beetje naar de verhalen van onder de abrikozenboom in Çifteler.